

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Hyvinvointialuetta

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [Terveydenhuollossa tulee olla hoitotakuuajan jälkeen riittävä aika arvioida potilaan kokonaistilannetta, jotta voidaan kohdistaa oikea hoito oikeaan aikaan. Terapiatakuun ajan ollessa liian lyhyt johtaa se palveluissa vääränlaiseen priorisointiin, jossa potilaan kokonaisvaltainen hoidon ja palvelujen tarve jää arvioimatta. Mikäli terapiatakuun mukaisen terapian aloittamisen määräaika on 28 vuorokautta, mutta sitä ei ole mitenkään sidottu muuhun hoitotakuuseen, voi ensimmäisen käynnin ja terapian tarpeen toteuttamisen välille syntyä uusi määrittelemättömän pitkä viive. Sosiaalihuollon palveluissa terapiatakuun toteuttaminen voi johtaa päällekkäiseen ja epätarkoituksen mukaiseen toimintaan. Terveydenhuollossa ei ole aina tietoa, mitä palveluja asiakkaalla on sosiaalihuollossa ja tiedon luovutus perustuu pääasiassa potilaan suostumukseen. Lisäksi sosiaalihuollon resurssien käyttö terapiatakuun toteuttamiseen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista.]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöksiä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Hoitotakuuajan jälkeen tulee olla riittävä aika arvioida potilaalle oikeaa interventiota. Nyt voimassa olevan 14 vuorokauden hoitotakuuajan jälkeen tälle arvioinnille jäisi aikaa vain 14 vuorokautta, joka lasten ja nuorten moniammatillisen arvioinnin tekemiseen kokonaisvaltaisesti ei ole mahdollista.]

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöstä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Enimmäisaika ei ota huomioon yleistä hoitotakuuaikaa tai sitä missä ajassa hoitotakuun mukaisen ensikäynnin jälkeen tulee tarve hoidolle todeta.]

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihuoltolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Säännös antaa hyvinvointialueille mahdollisuuden johtaa psykoterapioista omia sovelluksia, jolloin ne eivät välttämättä ole vaikuttavia. Säännökseen tulisi tehdä kirjaus siitä, että sillä tarkoitetaan vaikuttavaksi todetuilla menetelmillä.]

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan sitä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Mikäli sosiaalipalveluissa tuotetaan terapiatakuun mukaista toimintaa, ei se voi olla irrallinen osa muuta palvelutarpeen arviointia erilaisella määräajalla. Tämä johtaa siihen, että nuorten osalta palvelutarpeen arviointia ei tehtäisi yhtenäisenä kokonaisuutena ja palvelutarpeen arviointi voi jäädä tekemättä riittävässä laajuudessa.]

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

Ei

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

Yhteistoiminta-alueilla ei palvelurakenteet ole jokaisella hyvinvointialueella samanlaiset, joten koko yhteistoiminta-alueella koskevan yhteisen sopimuksen tekeminen olisi haastavaa. Sääntely yhteistoiminta-alueella tehtävään yhteistyöhön olisi kuitenkin hyvä asia ja esimerkiksi käyttöön otettavat psykososiaaliset interventiot sekä lyhytterapeuttiset menetelmät olisi hyvä määrittää yksittäistä hyvinvointialuetta isommassa rakenteessa.

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

En osaa sanoa

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

Perustelut ovat samat kuin terveydenhuollon osalta.

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

Siten, että käytössä olisi yhtenäiset kansalliset toimenpidekoodit prosessin kaikkiin vaiheisiin (mm. Hta, interventio, hoidon jatko, hoidon päättäminen) ja ohjeet niiden käyttöön.

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Toimeenpano edellyttää, että käytössä on kansallisesti ohjatut palvelurakenteet. Kansallisesti tulisi määrittää, mitä on perusterveydenhuoltotasoinen mielenterveyspalvelu ja kuinka alueiden tulee sitä toteuttaa. Perusterveydenhuoltotasoinen palvelun toteutumista tulisi seurata myös laajemmin, kuin terapiatakuun osalta.

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusäätelyyn?

Kyllä

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Terapiatakuuaika ei voi olla lyhyempi kuin hoitotakuuaika. Hoitotakuun puitteissa järjestettävällä ensimmäisellä hoitotapahtumalla ja sen jälkeisillä lisäarviointi tai -tutkimuskäynneillä tulee olla mahdollista määrittää potilaalle oikea hoitomuoto.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

-

Laurikainen Antti
Etelä-Savon hyvinvointialue